

En historie er en historie er en historie?

En del af titlerne i Støtteforeningens bibliografier har kommentaren: "Filmatiseret". Det fortælles, at instruktøren Luchino Visconti ikke mente, at der var brug for et manuskript, da han ville filmatisere Thomas Manns *Døden i Venedig*, den skulle optages direkte fra bogen. Så tæt følger en instruktør (og manuskriptforfatter) sjældent et litterært forlæg, og Tom Ford, som har instrueret *A Single Man* (*Enlig herre*) efter Christopher Isherwoods roman af samme titel, gør det slet ikke. Ja, efter at have set filmen og læst bogen spørger man sig, om der egentlig er tale om den samme historie i begge udgaver. Navne og handlingen i allervesteste træk har de til fælles, men derudover? Knap nok stemningen, som hos Isherwood trækker over i det kølige og vrede, mens afsked og sørgmodighed dominerer hos Ford.

I begge historier følger vi en tilsyneladende ganske almindelig dag for George, som er britisk og litteraturprofessor ved et mindre amerikansk universitet, og begge historier ender med hans død den følgende nat. I romanen er George en almindeligt sund og rask ca. 58-årig, han træner flittigt, og han kan lide sit arbejde, selv om han har et lidt distanceret og overbærende forhold til det. Han sørger over Jim, sin kæreste, som efter ca. 16 års samliv er død ved en trafikulykke ca. 8 mdr. tidligere. Men et natligt møde – erotisk, men ikke seksuelt – med en mandlig studerende rykker ham lidt ud af sorgen og giver en forventning om, at han kan komme over den og blive rigtig levende igen. Hans død samme nat af en blodprop i hjertet er fra forfatterens side henkastet, men ikke desto mindre for læseren fuldstændig chokerende, på trods af tekstens mange henvisninger til død og døden.

Filmens George er ikke rask, han har haft hjerte-problemer, og han drikker tydeligvis for meget, men først og fremmest planlægger han sit selvmord, og denne dag har han valgt, skal være hans sidste. Bevidstheden om at være ved vejs ende skærper hans sans for sine omgivelser, ikke mindst de smukke mænd, heriblandt den unge studerende, som ligesom i romanen i løbet af det natlige møde har held til at vække George til live igen: han aflyser sit selvmord – blot for, som i romanen, senere på natten at dø af et hjerteanfald.

I filmversionen af *A Single Man* er der talrige eksempler på homofobien i Georges omgivelser, fra Jims onkel, som ringer og fortæller ham om Jims død og samtidig giver besked om, at begravelsen er forbeholdt familien, til naboens datter, der betror George, at hendes far gerne ville lukke ham ned til den skorpion, hun har i et glas. Og selv Georges nærmeste veninde betragter i grunden Jim som en erstatning for en rigtig, dvs. kvindelig kæreste. Der er uden tvivl tale om en præcis, men måske neddæmpet afbildning af den amerikanske 1962-virkelighed. Men Georges opfattelse – at der findes en udbredt homofobi omkring ham – bliver dog aldrig bekræftet. Han siger selv nej til Jims onkels invitation til begravelsen, og den ene gang, nabokonens mening ikke tolkes gennem George, tænker hun blot, at det er synd for ham, at han bor helt alene, og at han har et venligt ansigt.

Den homofobi, som romanens George oplever sig som omgivet af, forstærker hans følelse af fremmedhed og utilpassethed, hvilket understreges af, at måske ikke engang denne oplevelse har rigtig forbindelse med virkeligheden. Filmens George distancerer sig i stedet gennem sin forberedelse til at dø, han hører ikke længere til blandt de levende og behøver ikke følge deres regler – han begiver sig på tankeflugt i en af sine timer, han komplimenterer overdrevent en sekretær – og da instruktøren ikke skal bruge homofobien til dette formål, og måske finder det vigtigere at vise, at homofobien er reel, bliver den i filmen i stedet et dokumentarisk element i tidsbilledet.

På den ene side svinder forskellene mellem bog og filmatisering på sin vis ind, mens de på den anden side alligevel gør læserens/tilskuerens oplevelse af de to versioner af historien så forskellig, at det er svært at afgøre med sig selv, om det stadig er den samme historie. Hvilket heldigvis kan tjene som undskyldning for at genlæse og gense *A Single Man* og forsøge at finde et svar – eller finde ud af, om det overhovedet er nødvendigt. Bog og film bliver i hvert fald ikke ringere under forsoget. Deri er der ingen forskel.

Bjarne Stavnshøj